

ЩОБ ЖИТИ, МАЄМО ПАМ'ЯТАТИ

Нещодавно я зустрів друга, якого не бачив з часу евакуації і якого усі ці роки намагався розшукати. В змужнілому Сашкові Амелюкні важко було впізнати того худенького хлопчика, для якого – як і для мене – прекрасне місто Прип'ять встигло – хоч і ненадовго – стати маленькою батьківщиною. Цілий вечір ми згадували минуле та думали про майбутнє.

У квітні 1986 року нам ще не було й по десять років, тому затишні вулиці нашого міста, усі його двори й закутки, а також ліс і річка були для нас місяцями забав і "військових" баталій... Той фатальний суботній день – 26 квітня – не відрізнявся від інших. Пам'ятаю, як ми з Сашком після школи побігли на річку, де майже до сутінків будували фортеці і бліндажі з піску. А коли вночі мешканців нашого будинку тихо розбудили, порадившись приготуватися до евакуації та чекати на автобуси, ми, діти лише зраділи додатковій можливості побавитись, й "ганяли" по калюжах біля дороги, по якій безперервно неслися спецмашини – на атомну і назад. Ясна річ, ми не звертали на них особливої уваги, так само як і на стривожені обличчя дорослих, які стояли біля своїх сумок і розмовляли ввігლოსо... Та й сама евакуація здавалася тоді захоплюючою грою, тільки зі справжніми плямистими гелікоптерами, що раз-у-раз пролітали низько над будинками; з військовими бронетранспортерами; з міліціонерами в військових куртках та протигазах; з безкінечною вервечкою автобусів, які нас вивозили на "три дні" – в невідомість. Адаже ми не знали й не розуміли тоді, що залишаємо наше місто назавжди...

Пам'ятаю, в автобусі зі мною їхало двоє моїх друзів, а в наступному – ще декілька сусідських хлопців. І коли автобуси ледь повзли через міст та повз ліс, який пізніше став "рудим", ми висовувалися з вікон, поцілюючи один в одного з уявних автоматів. Граючись, ми навіть не підозрювали, що цієї миті почався новий відлік у нашому житті...

Багато чого з того часу, на жаль, забулося. Але виразно пам'ятаю – літо у піонерському таборі, куди нас, прип'ятських дітлахів, відправляли з Києва в нашвидку сформованих ешелонах. Більшість дітей в таборі декілька місяців навіть не знали, де їхні батьки, чи живі?... Тільки там я вперше відчув біль втрати друзів, однокласників, нашої затишної маленької квартири. Палацу культури, що був для мене другою домівкою, бо тоді ще молода, здорова та сповнена енергії мати більшу частину часу віддавала роботі – культурному життю міста... Тепер моя мати є інвалідом, і навіть до магазину не щодня може дійти.

Пам'ятаю, який я був щасливий, коли вона забирала мене з табору, бо

саме того дня нас мали відправити в інтернат. Того літа я дуже заздрив мамі, що вона може їздити до Прип'яті... Мені ж моє місто лише снилося, аж до моєї першої подорожі в Зону навесні 1994 року, коли я остаточно зрозумів, що повернення неможливе...

Ви можете уявити, як це – йти вулицями свого померлого міста, повз будинки, які з німим докором дивляться на тебе порожніми зиницями вікон?! Всюди холод, заустіння, все – майдани й вулиці – поросло кущами, мохом, травою... Правда, на похмурих будівлях все ще хизуються красномовні плакати й фрески з серії "Слава КПСС". А на одній з багатоповерхівок німим свідком "могутності людини" здійснюється фраза: "Хай буде атом робітником, а не солдатом"...

На майдані перед палацом культури я згадав, як величезна новорічна ялинка, яку щорічно ставили тут, - в Новий 1985 рік тричі падала вночі, як вдень ми збирали уцілілі іграшки, а бабусі торочили, що це погана прикмета...

В ті роки я часто брав участь у проведенні новорічних свят, на яких з нами завжди працював чудових

Миколка ГОЛОВЧАК, 1994 рік.

Весна 1984 р., м. Прип'ять. Останній дзвоник. СШ №1, 1-Б клас.

аккомпаніатор Віктор Пономаренко. Я дивувався тоді його світлій посмішці та рукам, що наче літали по клавішах акордеону... Після аварії я вперше побачив його лише кілька років тому на зустрічі прип'ятчан, куди він прийшов з двома маленькими синами, вбитий горем, бо напередодні померла від раку його 32-річна дружина... За тринадцять років багато горя й втрат випало на долю чорнобильців! Тільки в під'їзді нашого будинку немає жодного поверху, де б хтось вже не помер від раку, серцевого нападу...

Так розбиті іграшки тієї новорічної ялинки асоціюються в моїй душі з розбитими долями моїх земляків...

п'ятчан, хоч і народився вже після аварії. Цей малюк має рідкісну форму захворювання крові – ретикулолігістіоцитоз "Х". Наші лікарі прогнозували його життя лише до трьох років. Але він, слава Богу, живий, і, маю надію, житиме ще довго, хоча й німецькі лікарі визнали його хворобу невиліковною. Якось Миколчині батьки розповіли нам, що випадково підгледіли, як Миколка, коли його ніхто не бачить, стає на коліна і молиться: за маму, за тата, за брата, за нас усіх, за Україну, за мир на всій Землі. Маленька, смертельно-хвора дитина замолює гріхи дорослих!.. Як би мені

хотілося, щоб усі, хто реалізує небезпечні програми, керуючись хвилиною вигоди, - постійно бачили очі цього приреченого хлопчика, який щодня молиться за всіх, - у тому числі і за їхнє життя та здоров'я... Щоб пам'ятали!.. Нам, молодому поколінню, доводиться починати самостійне життя в дуже нестабільному світі. Відверто кажучи, я не знаю, що чекає на нас наступного дня... Але, після відвідин мертвої Прип'яті, я точно знаю, що повинен жити так, щоб після мене не залишилися руїни, випалені пустелі, чи мертві міста... Тож нехай місто мого дитинства, наше мертве місто Прип'ять, буде одвічним нагадуванням кожному, що від подібного жаху не застрахований ніхто, де б він не жив: в Америці, Австралії, Китаї... Скільки б років не минуло з квітня 1986-го – 15, 20, 100.., ми не маємо права забувати Чорнобиль!

І допоки ми ще не зробили з нашої чудової планети "саркофаг" чи смердюче сміттєзвалище, допоки Земля ще терпить нашу безвідповідальність, ми мусимо змінитися на краще самі, тоді й світ наш стане кращим. Тільки тоді в нас буде шанс на майбутнє.

У мене є маленький друг – 11-річний Миколка Головчак, який також із сім'ї при-

Олександр СИРОТА,
колишній прип'ятчанин.